

Abraham Hans
DE VLAAMSE BOSKEREL
X. ONZEKERE TOEKOMST

Soms even inslapend, meestal mijmerend, zat dokter Vermeire bij de geknakte Verdonk die, tegen de verwachting in, een tamelijk rustige nacht had en alleen nu en dan om drinken vroeg of zijn scheldwoord «loeders» mompelde.

Thilde was op zijn aanmaning naar bed gegaan. Eindelijk werd het morgen ofschoon het meisje daarboven het niet scheen te merken.

— 't Arme kind moet ook wel afgemat zijn, dacht de oude geneesheer, toen hij opstond en zich uittrekte.

Zijn blik viel op de lijder en hij mompelde:

— Daar ligt hij nu, de reus. Eén arm machteloos op het deken. De andere arm vervormd tot een stomp. Ja, zo ver hebben ze hem gekregen. Als een symbool van het Vlaamse volk in 1844, machteloos en verminkt.

Arme Toon, gij houdt het lang vol. De meesten hier zijn bezweken en zich van hun slaafsheid niet bewust, dat is nog het ergste!

Vermeire trok de deur open en keek verrast op. De nevelen die het uitzicht belemmerd hadden waren weg. Het vroor en in het oosten verrees de winterzon. Haar gouden stralen deden hagen en struiken schitteren en weerkaatsten in duizenden ijskristallen.

Vermeire haalde diep adem en het was of zijn neerslachtigheid meteen verdween voor nieuwe hoop. 't Was licht geworden in de natuur, de duisternis was verdreven...

De dokter keerde in huis terug.

Thilde stond reeds bij de haard, wenste de trouwe waker hartelijk goede morgen en vroeg naar haar vader.

— Een goede nacht, kind, heb maar hoop en moed.

— En gij liet mij zo lang slapen, dokter?

— 't Heeft u goed gedaan, uw gelaat is meer ontspannen dan gister en uw ogen tintelen van levenslust.

— 't Weer is omgeslagen dokter!

— Gelukkig, wat vorst!

— Is er vorst? klonk het van het ziekbed.

— Ha, man, wordt ge wakker? zei de oude geneesheer zich over de zieke buigend. Ja, ge zijt wat beter.

— Vorst! Laat me dan eens door het venster kijken, dokter! smeekte Verdonk. Vermeire en Thilde moesten hem steunen tot bij het raam en begerig staarde de lijder naar buiten, liet zijn nog matte blik gaan over het winterlandschap, over de geliefde bomen en hagen en struiken en riep:

— Hoe heerlijk! Jammer, dat ik niet door het bos mag dwalen. Wat valt het hard om ziek te zijn!

Thilde moest een snik weerhouden, haar hart kromp ineen van deernis met haar vader, die hartstochtelijk door het venster keek en snakke naar het woud, maar als een hulpeloos kind naar zijn leger teruggevoerd moest worden. Die enkele schreden hadden Verdonk weer vermoeid, hij sloot zijn ogen en lag stil, het dik paardedeken tot de kin opgetrokken.

— Eduard heeft zich zeker ook overslapen, dacht de dokter, die, terwijl Thilde het sober ontbijt gereed maakte, nogmaals naar buiten ging. Hij bemerkte Willem, de smidsknecht van het dorp, die naar hem scheen te komen, en Vermeire ging de jongeman ongerust tegemoet en riep reeds van op enige afstand:

— Een boodschap voor mij?

— Ja dokter. De huishoudster was in slaap gevallen en ontwaakte maar laat en ze meende, dat gij intussen waart thuis gekomen en te bed lag. Ze klopte op uw deur.

— Wist ze niet dat ik de gehele nacht zou afwezig blijven? vroeg de oude geneesheer ontsteld.

— Wel neen, want ze was zeker ongerust en vroeg mij, of ik eens tot hier wilde komen. Mijnheer Eduard is ook niet thuis gekomen. De oude geneesheer schrok, doch liet niets merken en zei kalm:

— Ik dank u, Willem. Zeg aan mijn huishoudster dat ik dadelijk terug kom.

Vermeire dacht na toen de jongeman heen was.

Eduard niet thuisgekomen. Er moest dus iets gebeurd zijn! Waarschijnlijk weer een streek van de baron.

Vermeire was blij dat hij de smidsknecht buiten het huis ontmoet had en besloot nog niets van zijn ontdekking aan Thilde te vertellen. Om geen achterdocht te wekken, at hij bedaard een paar boterhammen, dronk een kop koffie en sprak dan:

— Thilde, ik ga even naar huis. Uw vader zal wel slapen. Sluit goed uw deur en kom niet buiten.

— Ik behoef niet buiten te zijn, dokter. En moest hij komen, ge weet wel wie, dan zou ik niet aarzelen. Betekenisvol wees ze naar het geweer in de hoek.

Dokter Vermeire vond zijn huishoudster nu meer gerust gesteld en de goede vrouw verontschuldigde zich, dat ze zo vast geslapen had. De dokter moest wel geloven, dat Eduard hier niet was geweest en hij besloot onmiddellijk naar het kasteel te gaan.

De baron die zomer en winter, vroeg zijn legerstede verliet, ontving hem in de voorhal en vroeg op ruwe, onbeschofte toon:

— Wat is er mijnheer?

— Ik acht het mijn plicht, heer baron, u te vertellen dat uw zoon Eduard gister niet is thuis gekomen.

— Ik weet het, ik weet het. Zoals ik ook weet, dat gij hem opstookt in het kwaad.

— Ik acht het de moeite niet waard deze onware beschuldiging te weerleggen, hernam Vermeire rustig. Uw zoon kwam mij gastvrijheid vragen en natuurlijk schonk ik hem die.

— Maar uw doel is mislukt, mijn zoon is tot inkeer gekomen, en hij is buiten uw verleiding. Want deze morgen is hij al met zijn broer vertrokken!

— Ik behoef u zeker niet te zeggen, dat ik zulks ten zeerste betwijfel, heer baron, maar die zaak gaat mij niet aan. Ten minste ik moet er hier niet verder over uitweiden en weet wat mij als rechtschapen man te doen staat. Doch, heer baron, ik heb nog iets anders op het hart, waarover ik u toch wilde spreken. Zo gij niet begeert, dat het gerecht een vuile zaak onderzoekt, raad ik u aan uw dienaar Theophiel andere bevelen te geven. Er is nog wel wat recht in ons land. En moest Thilde Verdonk ook nog maar het minst verontrust worden, dan zal ik onmiddellijk bij de procureur des konings klacht neerleggen, meer heb ik thans niet te zeggen. Goede morgen, heer baron!

De edelman zag bleek van woede.

Ieder woord van de dokter, hoe kalm en waardig ook uitgesproken, trof de dorpsheer als een hamerslag. Een Janssoone zei te veel, lette niet op zijn uitdrukkingen, liet zich door zijn verontwaardiging tot scheldwoorden vervoeren. Maar de oude geneesheer wist wat hij zeggen mocht en hoe hij het zeggen moest. Zegevierend stond hij tegenover de man, die alleen gewoon was te gebieden.

Vermeire wachtte niet tot de baron antwoordde. Hij had zijn boodschap gedaan en ging bedaard heen, hoewel zijn hart bezwaard was om deze nieuwe wending van de zaken.

— Waar was Eduard? Wat had de baron met hem gedaan, waarheen hem verbannen, want neen, Vermeire geloofde niet dat zijn vriend plotseling zijn geliefde en zijn streek verlaten had!

En hoe moest hij dit nu aan de arme Thilde vertellen, hoe moest hij haar moed inspreken?

— Maar ik zal over haar waken, haar beschermen, zo nam de oude geneesheer zich voor. Hij die nooit had gekropen voor de groten, de edelen, zich nooit had laten beïnvloeden door valse eer of door het geld, en in het Vlaamse volk iets anders zag dan een troep werkslaven...

Vermeire begaf zich naar zijn woning, waar iemand hem met ongeduld opwachtte.

't Was de zoon van Boer Janssoone, de jongeman, die de baron zo heftig de waarheid had gezegd.

— Dokter, ik ben blij dat ik u zie, riep hij nu gejaagd uit. De baron is een ellendige schavuit. Hij trekt me voor het gerecht. Hij zegt dat ik hem uitgescholden heb. Maar ik heb toch maar de waarheid gezegd, de zuivere waarheid!

— Jongen, ge zijt onvoorzichtig geweest. Ge had niet naar het kasteel moeten gaan. Herinnert ge u wat ge gezegd hebt?

— Dat hij een schavuit was.

— Zie, dat had ge niet mogen zeggen.

— Maar 't is toch waar! Is hij geen schavuit?

— Denk wat ge zegt, Janssoone, maar zeg niet alles wat ge denkt. En hebt ge hem willen slaan?

— Neen, hoe mijn handen ook jeukten, om ze in zijn tronie te kletsen. Mocht ik dat eens doen, hem neerslaan, op zijn lijf stampen. Ik gaf er een jaar van mijn leven voor! Dokter, ik heb mijn ouders zo dikwijls zien schreien, en 't was om hem, om die schavuit, die bloedzuiger!

— Is de veldwachter bij u geweest?

— Neen, de gendarmen. De brigadier, die Waal, was dwars. Ik verstond hem niet. Maar hij zag er wreed uit. De andere gendarm moest me ondervragen en vertaalde dan alles, maar hij kon al zeggen wat hij wilde. Deze eenvoudige en toch zoveel betekenende taal herinnerde Vermeire weer aan de vernedering van zijn volk! Zelfs in rechtzaken, daar waar het minste woord van grote invloed kan zijn, eerbiedigde men niet de taal van de Vlamingen! Men kon iemand vonnissen, veroordelen, ter dood zelfs, in een voor hem vreemde taal! De dokter ondervroeg de jongeman nauwkeurig over dit verhoor en de laatste zei:

— Och, kon ik van morgen af naar Amerika vertrekken, maar mijn ouders! Kan de baron mij in het kot laten steken?

— Zo ver zijn we nog niet! Ik zal een advocaat raadplegen en we kunnen dan overleggen wat u te doen staat, maar nu zwijgen, anders zegt ge licht te veel.

Janssoone ging nu wat rustiger heen dan hij gekomen was. Vermeire keerde terug naar Verdonks huis.

Voorzichtig deelde hij aan Thilde mee, dat Eduard weer weg was, maar hij voegde er bij vast overtuigd te zijn, dat de jongeman heden nog van zich zou laten horen.

Het jong meisje was eerst diep ontsteld, maar zij hield zich toch kloek en antwoordde:

— De arme Eduard heeft nog een zwaardere strijd te strijden dan ik. Ik mag niet somber zijn. Ik moet sterk wezen als hij.

Maar deze dag en andere dagen verliepen, zonder dat er tijding kwam van haar beminde, en al verborg Thilde haar ongerustheid, in stilte weende ze. Onzeker scheen haar de toekomst.

Vermeire vertoefde veel in de hut en tot zijn vreugde zag hij beterschap bij zijn patiënt, en ook had hij voldoening over zijn krachtig woord tot de baron, want de aanrander van Thilde hield zich verdoken. Maar de kerelsdochter zelf was niet zo gerust en zij had steeds het geweer van haar vader in haar bereik met het vaste voornemen haar eer anders te verdedigen dan met woorden of slagen.

bewerking © 1982-2018, Jan MARCHAU

ABRAHAM HANS

DE VLAAMSE BOSKEREL

volksroman bewerkt door Jan Marchau

bewerking © 1982-2018, Jan MARCHAU

HELIOS N.V.
ANTWERPEN / AMSTERDAM